

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Oroszország és mi.

Írta: Dr. theol. Schabert O.

Az oroszországi állapotok élesszemű és igen autentikus megfigyelőjének, a kiváló rigai evangélikus lelképásztornak gazdag tanulságokkal teljes és ilyenmű írásokban szokatlanul magas szempontú cikkét a „Dein Reich komme“ c. keleti evangéliumi missziói folyóirat f. é. június-július számából azzal a megjegyzéssel közöljük, hogy annak minden sora talál, mint hatalmas memento, a magyarországi protestantizmus viszonyaira és jövőbeli kilátásaira is, annak ellenére, hogy mi idehaza még most is úgy élünk, úgy gondolkozunk, úgy cselekszünk, úgy nem cselekszünk, és főképen úgy veszszünk, mintha nem is a szomszédunk háza égne. R. I.

Borzalmas történésnek vagyunk a szemtanúi. A pusztítás világos és leplezetlen szándéka, amely mögött egy világhatalom erői állnak, mindent megsemmisítéssel fenyeget Oroszországban, ami nem akar föltétlenül behódolni „a megújulás e nagy korszakának“. Orgiákat ül az öldöklés, a börtönök zsúfolásig tele vannak. A jegestengeri Szolovki-szigetek felé szakadatlanul tart a számkivetettek áramlása és a halál gondoskodik, hogy a folyvást újonnan érkezők még mindig helyet találjanak ezeken a kis szigeteken. A Szibéria felé vezető út soha sem volt forgalmasabb és a golyó mindenütt végzi a maga rettentő munkáját. Ámde nemcsak a testi életet pusztítják, hanem mindazt, ami valami tekintetben a régi rend alapjának tekinthető. Megölik a házasságot. Ha egyszer a gazdasági rend kollektívává válik, akkor a házasságot is kommunizálni kell. Minden erkölcsi elem, legyen bár a neve házasság, tisztaság vagy hűség, „a régi átkozott kapitalista rendnek bourgeoiszellemű maradványa“. Legerősebben pedig a hit ellen tombol a harc. Istenre, a lelkiismeretek urára, nincs semmi szükség a szovjetállamban, ahol csak annak van létjogosultsága, ami a bolsevizmusra nézve előnyt jelent. Ezért Istenre még csak gondolni is — Lenin szerint — „a le-

hető legnagyobb közönségesség, a legszegényesebb, dögleletes valami“. És éppen ebből az okból állította föl Lenin azt a világos követelményt, hogy a bolsevizmusnak a vallás bármiféle megnyilvánulása ellen a késhegyig menő küzdelmet kell folytatnia. Hogyha most az egyes városok arra törekszenek, hogy a szentképek elpusztításában versenyrekordot érjenek el egymással szemben, hogyha a templomokat nap-nap után robbantják fel, sajátítják ki, alakítják át klubbokká, múzeumokká, klinikákká stb., hogyha a harc folyik nemcsak a lelkészek ellen, de általában mindenki ellen, aki valamely hitközösség képviselőjének vallja magát, mindezek olyan áldozatok, amelyeket az istentelen bolsevizmusnak a lényegénél fogva követelnie kell és amelyeket követelni fog a jövőben is. A szívünkig hat ez áldozatok kiáltása.

Az oroszországi millióknak lelkünket remegtető szenvedéseivel szemben el kell némulnia a „Miért?“ kérdésének. Mindazok számára, akik e dolgok végső okát kutatják, az egyetlen lehetséges felelet Urunknak a János 13:7-ben olvasható szava: „... ezután majd megérted“. De ami e szenvedések célját, tehát a „Mi végre?“ kérdését illeti, itt talán az Isten keze már most föllebbenti valami kis részben a sűrű fátylat, hogy mi ebben a dologban is fölismerhessük annak igazságát, hogy az Ő gondolatai magasabbak, mint a miénk s békességnek és nem háborúságnak gondolatai. Ennek megvilágítása végett hadd mutassak rá a következőkre.

Ha tudjuk, hogy az orosz milyen erősen csüngött az ő templomának szent helyén és mily mértékben lett istenimádásának eszközevé a szentkép, akkor most a templomok lerombolásában és a szentképek fölégetésében a következő isteni célt lehet és szabad talán fölismernünk: az Úr a hitet el akarja választani minden külső támaszától és azt akarja, hogy most már az orosz is tanulja meg Istennek egyedül lélekben és igazságban való imádását. Vagy hogyha tudjuk, mekkora szerepet játszott az orosz ember vallásos életében a bűjt s ha másfelől látjuk, hogy Isten most a legóriásibb bűjt-

töt, tudniillik az éhínséget hozta el Oroszországra, amikor a bőjtös ételekben, olajban, halban is mindenütt hiány van: akkor ebben lehetetlen meg nem sejtenuünk azt az isteni akaratot, hogy az orosz keresztyénségnek meg kell szabadulnia az érdemszerző jóeselekedetek nyúgei közül. Végre, mint ahogyan a római egyházban a latin, az oroszban a köznép előtt már nagymértékben érthetetlen ószláv volt az egyházi nyelv. Az ifjúság is ezt tanulta az iskolában. Most már ezt a nyelvet a népiskolákban többé nem tanítják és ha keresztyén emberek keresztyén szellemben akarnak hatni az egészen atheista szellemben nevelt ifjúságra, akkor nem használhatják többé az elavult, ünnepélyes ószláv nyelvet, hanem a mindennapi élő nyelvhez kell folyamodniok. Ennek következtében pedig mind jobban és jobban feloldódnak azok a szoros bilinesek, amelyek közé Oroszországban verve volt az Evangélium. A templomokban oroszul prédikálnak, mert csak az Evangéliumnak anyanyelven való prédikálásából áradhat ki missziói erő.

Hát nem esodás útjai ezek Istennek?! Íme, az üldözés maga már bizonyos fokú szabadságot eredményez. A nyomorúság eltakarítja az útból a régi omladékokat és azok a lelki kincsek, amelyek erre az egyházra az ókeresztyén idóktól fogva rá vannak bízva, most jobban napvilágra kerültek, sőt némelyik ilyen lelki kincs egyenesen azzal a rendeltetéssel derül most ennek az egyháznak birtokából új fényre, hogy minden más egyháznak is áldásává válják. Csak az imádó áhítatnak, az adorációs imádkozásnak azokra a nagyszerű liturgiai kincseire gondoljunk, amelyeket a görög orthodox egyház rejteget!

Most pedig térjünk rá az oroszországi evangélikus egyházra. Ennek is kijut a szenvedés téfészett mértéke. A templomait elszedik s ott, ahol a kollektív gazdasági rendszert bevezetik, a templomok maguktól megszűnnek, mint ilyenek, úgyhogy evangélikus templom nemsoká már csak egynéhány nagyobb városban fog még egy-kettő fennállani. A lelkipásztorokat elbirtalatlan adókkal nyomorítják meg, úgyhogy kénytelenek a hivatalukról lemondani vagy pedig ellenforradalmi tevékenységgel gyanúsítják, bebörtönözik és deportálják őket, s ekként megfosztják a működésnek minden lehetőségétől. De zaklatják és üldözik a helyi egyháztanácsok tagjait is és mindazokat, akik bizonyosságot tesznek hitükről. Nyilvános gyülekezeti istentisztelet tartása nemsoká már csak egynéhány nagy városban lesz még lehetséges. Magától értetődik, hogy mindenféle, a helyi gyülekezetek fölött álló nagyobb egyházi szervezkedés is lehetlenné vált. Meg van bénítva minden, ami csak a legtávolabbról is emlékeztet valami egyházi felsőségre vagy éppen „hatóságra”. Tehát nincsenek többé külsőleg is szervezett gyülekezetek, nincsenek többé szervezett egyház. Mi maradt hát meg? Csak az egyén. Az egyéni hívőtől senki el nem rabolhatja az ő Istenét. De viszont az egyénnek nagyon nehéz a terhét hordoznia, kell keresnie tehát egy másik hívő lelket is, hogy közösségben állhasson vele s legföljebb még egy harmadikat, mert ezen túl már füstöt vet a dolog. Ezek aztán tudnak egyetértő közösségben könyörögni. És talán most, ez által tudjuk igazán megérteni, miért beszél Urunk a Máté 18:20-ban kettőről vagy háromról, akik az Ő nevében egybegyűlnek: az ilyen idókból ezek alkotják a gyülekezetet. Az Úr pedig — és

TÁRCA

Hol van a szakáll? . . .

(Válasz egy jóakarató kritikussomnak.)

Kedves Barátom! Megütököztél azon, hogy egyik legutóbbi igénytelen kis írásomban bajuszt és szakállt emlegettem. Feltéve, de nem megengedve, hogy valaki azáltal találva érezte magát, ezennel én ünnepélyesen megkövetem azt. Különben pedig nem egyes érdekes régi emberek külsejéről volt szándékom írni, hanem a lényeges és nemlényeges közt egyházi szempontból különbséget tenni nem tudó s az eszmények közt bukdaesoló mentálitás helyes irányítása volt a céloim.

Eszembe jut egy esetem. A háború alatt, mint önkéntes betegápoló, a debreceni nyulási barakokban teljesítettem szolgálatot több derék theologus társammal együtt. Majdnem egyidőben hárman kaptuk meg a beteg katonáktól a tifuszt. Egyikünk bele is halt. (Azt hiszem, neve nincs rajta a hősi halált halt theologusok

emléktábláján.¹ Ha nincs, akkor utólag feltétlenül rá kell vésetni. Illetékesek járjanak utána és pótolják! . . .)

Mikor a tifuszból lábadoztam, egy lengyel és egy olasz tiszt karján tettem az első sétát a barakok közt. Mikor a kolerasok barakjához érkeztünk (nagy erőfeszítés után mintegy 50—60 lépésnyire) egy erdélyi oláh népfelkelő ör állotta útunkat és azt mondta: nem szabad. — A betegek szokásos ingerültségével feleltem, hogy nekem szabad. (T. i., míg egészséges voltam, szabad járásom volt és egy másik theologus társammal egy öreg szoboszlói református népfelkelő betegápolót is temettem ott, kit a kolera vitt el.)

Azt kérdezi erre az oláh népfelkelő, hát ki vagy te? (T. i. mind a hárman egyforma kórházi fehér pongyolában voltunk, ott, éppúgy, mint a többi ezer, meg ezer!)

* Erre én azt feleltem hirtelen, hogy *pap vagyok*. Nem igaz — mondta az egyszerű oláh katona: *hát hol van a szakáll?* (Mindez persze

¹ Neve: Szatmáry Lajos. Lásd az 1916. évi egyházker. jkv 680 számot (A táblán nincs rajta. Szerk.)

egyedül Ő — ismeri ezeket a maroknyi csoportokat, amelyek együttvéve alkotják hitünk és vallásunk tárgyát, a keresztyén Anyaszent-egyházat. Ezeknek szól az ígélet, hogy a pokol kapui sem vesznek rajtuk diadalmat. Máté 16:18.

(Vége köv.)

A magyar református keresztyén nép vallásos tudattartalmának belső síkja.*

1. A vallásos élet hordozója az *Isten-élmény* s ennek lételes kifejezése az Isten-fogalom. A magyar földművelő nép űs Isten-élménye a természetben magát megnyilvánító Isten megtapasztalása, a keresztyénség felvétele után is lényeges szerepet játszott s e szerepét a kálvini reformációban is megtartotta. A mi hitünk a kegyelem világa mellett a természet világról, mint egyenértékű isteni munkáról beszél. A magyar református földművelő nem fordul el gyűlölettel, megvetéssel a természet világtól, sőt inkább örömmel él és dolgozik abban, mint Isten uralma alatt álló világban.

a) A földművelő nép Isten igazi munka-mezejének a *természet világát* látja. Isten hozza el a tavasz fényes napjait, adja az elvetett magot kicsiráztató esőt. Ő növeli a vetést, érleli a gabonát, ad erőt a betakarításra. Az Ő ajánléka az ős gyümölcsözése. Ő teríti be a hó leplelvel a földet s őrizi a természet téli álmát. A földművelő ember teljesen Isten kezében érzi

* Egy fejezet a szerzőnek „A magyar református földművelő nép lelki élete” című, szeptemberben megjelenendő nagyérdékű munkájából.

nem magyarul folyt, hanem oláh nyelven, amiből nyelvtan segítségével megtanultam valamit! Mintahogy a lengyel és olasz tiszttel sem magyarul, hanem németül társalogtunk.)

Hát ez az! Ennek az egyszerű oláh katonának a szemében nem lehetett pap az, akinek nem volt szakálla. T. i. e nélkül igazi pópá el sem képzelhető.

Igy vagyunk mi is rabjai egyes előítéleteknek, külsőségeknek (ha nem is gondolunk arra, hogy egy-két évtizeddel ezelőtt bajusztalan református lelkész és püspök nehezen volt elképzelhető).

Ha megragadott minket a Krisztus — mint Pál mondja —, bizonyosan nem szükséges ahhoz szakáll vagy sima orca; ha kárnak és szemétnék ítélnék Őérette mindent, amik egykor nyereségek valának nekünk (Filippi III. 7—8.), bizonyosan nem ilyen vagy amolyan divatú külsőségekben nyer csak az kifejezést nálunk, hanem az egész életünk odaáldozásában.

Az Úr legyen veled, kedves barátom és béke közöttünk. Szeretettel és hűséggel:
Szamoskér. **Kósa Béla.**

magát, hiszen Tőle függ minden verejtékes munkájának eredménye. A nagy csapásokban is az Ő pusztító erejét, büntetését, haragját szemléli, viszont a bőség idején is az Ő jóságát ismeri el hálás érzésekkel. Am ez az Isten, mint nagy, hatalmas *távoli Isten* áll a mi atyáinkiai előtt. Ő a seregek Ura, a királyok Királya, Ki az Ő megközelíthetetlen dicsőségében él és uralkodik. Otto Rudolf kifejezőmódja szerint a magyar lélek a *tremendumol* (a félelmesen nagynak érzését) élte át elemi erővel, az Isten csodálatos nagyságát, végtelen bölcsességét, örök igazságát, nem pedig az Ő vonzó, megragadó, drága édesatyai szeretetét. (R. Otto szerint a *fascinans* elemét).

Erre mutat Szeremlei egyik idézete is: „Vannak számosan a nép alsó osztályából, kik még őszintén hisznek egy örök Istenben, Ki az erőnek és a szárazságnak Ura s Ki a telet és nyarat előhozza.”¹

Erre mutatnak rá népünk következő kedvelt közmondásai is: „Ahol Isten őriz, a pók-háló is oltalom.” „Akinak Isten mit ad, ember el nem veheti.” „Akit az Isten meg akar verni, először is eszét veszi el.” — „Addig áll az ember, amíg Isten akarja.” — „Bor van, amennyit én akarok, búza amennyit az Isten ad.” — „Ember tervez, Isten végez.” — „Házasság, hadverés, királyválasztás Isten dolga.” — „A hadiszerekesét, fiúmagzatot, jó házasságot Isten választja.” — „Ki dolgát Istennel kezdi, jól végzi.” — „Mit Isten ad, azt ad.” — „Nehéz Istennel újjat húzni.” — „Ott ad Isten esőt, ahol akarja.” — „Szépség a jósággal Istennek nagy adománya.” — „Tudja Isten, minek hogy kell lenni.” — „Tanít az Isten, akit tanít” stb.

b) A magyar reformációban e nagy távoli istenkép megerősödött. A mohácsi vész után a nagy vereségtől holtra kimerült, a reázduló török horda dúlásától megrettent, a végső megsemmisüléstől féltő, minden tagjában gyászoló, elalélt nemzet vigasztalására siető magyar reformátorok az *őszövetség világából* vették első megrázó tanításukat. Isten büntetésének tartották a mohácsi vészt, a nemzet bűnössége, Istentől elpártolása miatt s e lelki elhagyatottságban Isten büntetésének súlya alatt nyögő, zokogó nép felemelésére egyetlen utat láttak és ajánlottak: az Istenhez visszatérést. Ezt fejezi ki a reformáció korából való: „Magyar ország siralma” című ének egy pár strófája:

„Tudjuk, hogy vétkeztünk, mert Tégedet nem tisztel-
Mint Atyánkat, Téged nem szerettünk, [tünk];
Mint hatalmas Urunkat, Tégedet nem féltünk.

Azért kell már tisztelnünk pogányokat, gyilkosokat,
Paráznákat, bálványimádókat,
Kiknek el kell viselnünk kemény igájakat.

Elvöved mitőlünk országunkat, királyunkat.
Földhöz veréd a mi koronánkat.
Színed elől elvetéd mi áldozatunkat.

¹ Szeremlei S.: Valláserkölcsi és társadalmi élet... 96.

Megszűnnek sok helyeken szent nevednek dicséreti,
Szép ifjaknak ékes éneklési,
Mert az bálványimádás Tőled ezt érdemli.

Mindezekből esmérjük bűneinknek súlyosságát,
Haragodnak rettenetes voltát,
Mert látjuk Felségednek már bosszúállását.²

Erről beszél Szkárosi Horváth András:
„Az átokról“ szóló éneke is:

„Magyar nemzet! nagy sok jót tőn tevéled az Isten,
El-kíhoza Szittyából az jó kövér földre,
Felültete asztalfőre, minden tisztességre,
Pogányságból megfordita az keresztyén hitre.

De nem tudád megköszönni az Isten jóvoltát,
Nem akarád megesmérni nagy kegyelmes voltát,
Nem fogadád tanítását, semmi jó tanácsát,
De meglátod rövid időn nyilvánban haragját.

Ezeröttszáznegyvenhétben, mikoron írának,
Tályán szerzék ezt énekben siket magyaroknak,
Kik Istennek beszédével semmit nem gondolnak,
Hogy meglássák mi okáért romlásra jutának.³

Ez az újra visszatérő gondolata Magyar István: „Az országokban való sok romlásoknak okairól“ — szóló hitvitázó könyvének is: „Gondoljuk meg ezokaért, mely nagyra böcsülje Isten Ő Igéjét és híveit, és kiváltképpen a zsidóknak országostól való elpusztulásokból tanuljuk meg, hogy mi is mindnyájan mind országostól elveszünk, ha meg nem térünk s az Isten Igéjének szállást nem adunk s nem böcsüljök; mert ha az Isten az Ő tulajdon népének sem kedvezett, bizony minékünk pogányoknak sem kedvez. Mert most is kivonva tartja éles kardját, meghuzta kezijját, és előirányozta nyilát, még most is kinyujtva tartja kardját s felő, hogy el ne vágjon vele.“⁴

Az ó-szövetség világában kereste és találta a magyar nép vigasztalását az üldözések során s onnan meritett erőt a királyával való szembeszállására is; a zoltárok soraiban talált lelki megújulást a nemzeti létét fenyegető harcokban. Gondoljunk csak a XXIII., XXXV., XLII., XLVI., s XC. zoltárokra. A régi zsidóság hitéből átvette a lelkében amúgy is élő nemzeti elhivatottság gondolatát, a bűnt büntető, haragvó Isten képét, az Isten szentségének s megközelíthetetlen hatalmi fenségének tapasztalását s azt a felfogást, hogy Isten megbüntet bűneinkért; megjutalmaz jócselekedeteinkért, tehát a félelem és jutalom erkölcsi indítékait.

Az ószövetség hatását mutatja az ószövetségi nevek kedvelése: Sára, Rákhel, Lea, Éva, Eszter, Ádám, Ábrahám, Mózes, Áron, Illés, Dániel stb.; a „nagy Jehova“, „szent Jehova“ felkiáltások.

Az ormánságiak „az első nap éjfelén levágják a menyasszony haját s fejére főkötőt tesznek.“ (Ó-zsidó szokás.)⁵

² Tankó Béla: Egyháztörténeti olvasmányok III. 82.

³ Id. Aranyhárfá 115.

⁴ Id. Tankó B. i. m. 97.

⁵ Lukácsy Imre: Ormánság népe 26.

„Az én Istenem a Dániel Istene“ mondotta egyik hívünk; a „szent Jehova Isten“-től várja az esztendő bőségét 21. dicséretünk; a Jehova őrző kezébe teszi le a halott sorsát egyik halotti énekünk.

„Óh Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak Istene“, így szólítja meg Istent egyik régebbi kereszteleési imádságunk, sőt gyógyító varázsförmuláink egynémelyike is így kezdődik.

Az ószövetség történeteit nagyon jól ismeri s idézi népünk; a Jób, Példabeszédek s Predikátor könyvének számos mondása foglal helyet közmondásaink sorában s a papi stílusban, frazeológiában igen szereti az ószövetség természeti képekben gazdag, tömör, virágos nyelvét.

c) Az élet sok nehéz, érthetetlen kérdésében felkiált a nép: „Nincs Isten az égben, ha ezt elnézi.“ — „Miért nem veszi el már az Isten, hogy ne szenvedne olyan sokat.“ — De máskor csendes megnyugvással szól: „Majd megsegít a jó Isten.“ — „Bízzunk az Istenben.“ — „Nem hagy el a jó Isten.“

Ha minden elmarad,
Isten el nem marad,
Reá bízom magamat,
Reá bízom magamat.

Éneklí az üldözött hívő. Mert Isten nem csak távoli Isten, hanem közeli Isten is. Bár e tapasztalás nem olyan gyakori a mi népünknel. E gondolatot fejezi ki Baksay egyik kis idézete is: „A kenyér áll a gazda balján az asztalfőnél, jobbán pedig az a láthatatlan Valaki, Kihez az imént az asztali áldás szállt. Tudja ezt a magyar ember, hogy így van; ezért nem hagy maga mellé ülni senkit se jobbról, se balról, s ezért szokta mondani: „Csak az Isten el ne hagyjon, meg a búza-kenyér.“⁶

Az evangélium Isten képe, a *menyei Atya hite* s az ő szeretetének megtapasztalása a magyar református földművelő nép *ünnepi élménye*, de nem hiányzik lelkéből. De az Ő szomorú sorsa, a mindennapiért s a létért való nagy viaskodása, nemzetéért való harcai során nem tudott eléggé felemelkedni az Istenben való öröm és békesség magaslataira.

d) *Krisztussal* nem foglalkozik eleget népünk s rendesen csak úgy emlegeti: Krisztus Urunk. Jézus szerepéről így gondolkozik: Isten elküldte Őt váltságul e földre a mennyei dicsőségből. Krisztus e földön tanított, szenvedett, meghalt, feltámadott, azután visszatért az Ő örök dicsőségébe. Szerepe bár nagy és nehéz volt, de mint isteni személynek még sem volt elvégezhetetlen. Krisztus isteni természetéből kiindulva, meglehetősen elvesz előtte az ember-Krisztus s az Ő életének ereje, vonzása, vigasztalása. Megtörtént velem is, hogy a Krisztus életének eseményeire, az Ő szavaira hivatkozva, hasonló türelmet, alázatot, bizodalmat ajánlottam egy-egy hívőnek és feleletül még igen ke-

⁶ Baksay: Néprajzi dolgozatok 20.

gyes lelkektől is ezt kaptam: „Krisztus megtehetette, Ő Isten Fia volt, de én csak gyarló ember vagyok s nem tehetem meg.“ A Krisztus-misztika, a Vele való társalkodás szeretete nincs meg népünkben, sőt ebben hajlandó bizonyos fokú szektáskodást, rajongást látni s hogy a Hozsanna és Hallelujah énekeket sem igen szereti, annak az elütő dallam mellett e tényben látom magyarázatát. Krisztus örök és végérvényes kijelentésének kezessége a mi népünk előtt a Krisztus Istensége, nem pedig ezen üdvjavak elsajátíthatása, birtokbavehetése, újjáteremtő ereje.

Krisztussal nem sok közmondásban találkozunk. Ezek közül egy párat idézek, mely rámutat arra a szellemre, amiben mégis foglalkoznak vele: „Isten Fia volt Krisztus, mégis szenvedett.“ — „Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen.“ — „Kinek Krisztus a barátja, könnyű annak üdvözülni.“ — „Megrázta, mint Krisztus Urunk a vargát.“ — A mi népünk tudja a Krisztus életének eseményeit, az Ő példázatait, idézi szavait, de ez merő ismeret, a lelkébe nem hatoltak be eléggé, mint élő tapasztalatok. Túlmagasaknak tartja a maga számára, bár ismerésüket szükségesnek az üdvözülésre.

e) A *Szent Lélek* számára felülről jövő isteni ajándék, segítő erő, szent személyiség, ki a váratlan meglepő nagy változásokban mutatja meg hatalmát s nem az állandó, biztos irányításban. Valami szent többlet az Ő tevékenysége, midőn megszáll valakit, megjobbítja, megtéríti azt, aki bűnös, gonosz, önző életet élt.

A Szentháromság egy igaz Isten hitét hiszi és vallja a mi népünk. Nem okoz számára semmi nehézséget e dogma s az unitarizmus elleni nagy harcok idején annyira a lelkébe vette e hitigazságot, hogy nagy és ünnepélyes alkalmakkor az Atya, Fiú és Szentlélek-Isten hitében találja meg Isten hitének legméltóbb és legigazibb kifejezését.

2. A magyar református nép emberről szóló felfogása theologiai viszonylatban a következő: Az ember Istennek legdrágább, legtökéletesebb teremtese, a teremtés koronája. Isten mintegy a Maga helyetteseként az embert állította a földre szabados úr gyanánt. Mózes I. könyve. I. r. 27—28. v. szerint: „Teremté tehát Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt; férfiúvá és asszonnyá teremté őket. És megáldá Isten őket és monda nekik Isten: Szaporodjatok és sokasodjatok és töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá; és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon.“ Az ember mindent fölhasználhat ezen a földön, minden szükséges változtatást eszközölhet, hiszen Isten adta az eszet, hogy éljünk vele, Isten azért adta a természet áldásait, hogy felhasználjuk azokat. A földművelő nép nyugodtan öli meg aprómarháját, disznáját, nem fél a vértől, nem irtózik az állatok megölésétől: azért adta Isten, hogy megegyük. A sajnált állatot védelmezők-

nek pedig ezt feleli: „miért nem lett váci püspök, akkor nem ölnék meg.“

A halál természetes valami a mi népünk előtt, számol vele, nyugodtan készül rá s nem menekül annak gondolata elől mindenáron, mint a műveltebbek. A nagy beteg előtt nyugodtan beszélnek a halálról, sőt az ő temetéséről is, némelyik nagy beteg még azt is meghagyja, milyen ruhában temessék el, mit énekeljenek felette, milyen textusról prédikáljon felette a pap. Végrendületüket idejében megkészítik s az, aki életében becsülettel munkálkodott, sok gyermekét jól felnevelte, az életben megfáradt, már várja is a halált, utána a nagy pihenést s az örökélet koronáját. — Az egyik nagybeteg ismerősöm felgyógyulása után jött az egyik rokon s azzal üdvözölte, szinte méltatlankodva, a felgyógyultat: „hát a kedves néni nem halt meg?“

„Emberé a munka, Istené az áldás.“ — „Segíts magadon, Isten is úgy segít.“ — „Isten is munkára fizet.“ stb. nem csupán azt jelentik, hogy Isten milyen nagy és döntő tényező az ő életében, hanem azt is, hogy az ember nagyon sokat tehet, hogy az Ő része igen fontos, s ez igen nagy önbizalmat önt a magyar nép lelkébe. Kis dolgokban és nagy dolgokban egyaránt körültekintéssel, s bátran és nagy önérettel dolgozik. Ami rajta áll, ami az ő része, azt emberül elvégzi. Terveit előtárja ugyan Istennek, s kéri is az Ő segédelmét, de azután maga erejére támaszkodva, a munka végeztéig szinte fel sem tekint, ám meg van győződve arról, hogy csak annyi sikerül, csak annyi eredményt ér el, amennyit az Isten megenged. **Dr. Ilyés Endre.**

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Országos C. E. ifjúsági konferencia ez évben Debrecenben lesz augusztus 16—19-ig. Az elmúlt években ifjak és leányok százai vettek részt a konferenciákon, melyek mindenike jelentős állomásai Krisztus hódító hadjáratának a magyar protestáns ifjúság között. A konferencia főtémája: *Az út.* Áldottszavú bizonyágtevők ajkáról a következő előadások fognak elhangzani: 1. Ingoványos út. 2. Zsák-ucca. 3. Szakadékok. 4. Az egyenes út. 5. Válaszút. 6. Útmutató útitársak. Több gyakorlati kérdéstről is szó lesz. Nagyjelentőségűvé teszi ezt a konferenciát, hogy a világszövetség elnöke, Poling Dániel amerikai lelkész is megjelenik rajta és két alkalommal is beszélni fog. Bizonyára a berlini világkonferenciáról több vezető ember is eljön, hogy tapasztalást szerezzen a magyar ifjúsági C. E. mozgalom erőteljes kibontakozásáról. Egy madagaszkári bennszülött lelkész, Rabenasolo is vendége lesz a konferenciának. A konferenciára félárújegy biztosítva van, az összes többi költség, jelentkezés, étkezés, összesen 7.60 pengőbe kerül. Jelentkezni lehet Nagy István refor-

mátus diakonissza-lelkésznél, Debrecen, Ispoly. Az amerikai magyar református ifjúság meleg testvéri üdvözlése már megérkezett.

Augusztus 2-át, a debreceni csata évfordulóját hagyományos ünnepi keretek között ülte meg Debrecen társadalma. A hősök temetőjében az oroszlanos emlékmű előtt folyt le az ünnepély, melyen résztvettek a polgári és katonai hatóságok, társadalmi alakulatok és egyesületek képviselői. Szavaltat és ünnepi beszéd után a város koszorúját dr. Balla Bertalan városi tanácsnok, egyházi gondnok, az egyetemét pedig dr. Tankó Béla egyetemi tanár helyezte el kegyeltes szavak kíséretében.

A debreceni árpádtéri lelkészi állás ügye. A pályázat alatt álló lelkészi állásra a választás folyó év augusztus hó 11-én lesz. A választási eljárás reggel 8 órakor a Nagytemplomban istentisztelettel kezdődik, melyen az ígét dr. Hajdú Gyula berettyóújfalui lelképásztor hirdeti. A választási eljárás elnökei: Barabás Samu kabai lelkész, volt kolozsvári esperes és dr. Miskolczy Pál egyházmegyei tanácsbíró, Berettyóújfalui. Ha szavazásra kerül a dolog, a szavazás hat helyen fog a torlódás elkerülése végett lefolyni. A szavazatszedő küldöttségek elnökei, elnökségen kívül, lelkésziek: Nagy Lajos Sáránd, dr. Hajdú Gyula, dr. Szász Imre Monostorpályi, vagy Dankó Sándor Ártánd, dr. Erdélyi Sándor, Siposs Imre Debrecen; világiak: dr. Balogh Béla, dr. Nagy István, Fejes Zoltán, Agárdy Lajos, Debrecen, vitéz Nadányi János Berettyóújfalui.

A debreceni hitoktatólelkészi állásra, mely Kovács János nyugdíjazásával üresedett meg, aki 40 évi szolgálatára való tekintettel kérte nyugdíjaztatását, 15 pályázat érkezett be. Pályázatukat benyújtották: Benkő Viktor nagyrévi h. lelkész, Kósa Béla szamoskéri lelkész, F. Kovács Zoltán kékesi h. lelkész, B. Major János orcii lelkész, Madar Zoltán debreceni segédlelkész, Márki Kálmán debreceni segédlelkész, Oláh István perkupai lelkész, vitéz Szabó Endre lelkész, Berényi István jászkiséri segédlelkész, Bodnár Ferenc egerlővői, dr. Nagy Gyula kisharsányi lelkész, Perpéthy Ferenc tiszafüredi segédlelkész, Sarkady Ida segédlelkész, Rác Béla gyulai, Apostol Elek hajdúnánási hitoktató. A presbiterium a vallásoktatási bizottság ajánlata után a választást a hó derekán ejti meg.

A putnoki m. kir. gazdasági felső leánynevelő intézet 1930—31-ik tanévnek I. évfolyamába felvétetnek mindazon leányok, akik a polgári iskola, vagy bármely középiskola IV. osztályát sikerrel elvégezték. Akinek legalább a középiskola V. osztályának megfelelő végzettsége van, egyenesen a II. évfolyamba vehetők fel. A bentlakó növendékek havi ellátási díja 100 P. Beiratkozáskor különböző díjak címén 70 P. fizetendő. Felvilágosítással készséggel szolgál az intézet igazgatósága.

Az árpádtéri egyházi rész gyülekezeti terme

munkálatai nemsokára befejeződést nyernek. Az üzletablakok és ajtók eltávolítottak s helyükre 5 drb igen szép, nagy, redőnyös ablak helyeztetett. Az üzlethelyiségek hátsó részét levő raktárakból külön tanácsszoba készült. Az átalakított helyiségeken már a festők dolgoznak, úgyhogy többé már akadályja nincs, hogy az árpádtéri egyházi részben is intenzíven megindulhasson az egyházi rész és gyülekezeti munka.

A kolozsvári református kollégiumban megalakult a református cserkészcsapat.

A nagyváradai református iskolákban az iskolaszék hozzájárulásával a Takarékoság Segély- és Takarékszövetkezet ifjúsági tőkegyűjtési akciót indított. Az esetben, ha egy osztály tanulói betétkönyveinek az összege egy év alatt a 10,000 leut eléri, akkor egy, ha 15,000 leut eléri, akkor kettő és ha a 20,000 leut eléri, akkor három szegénysorsú tanulónak fizeti ki az igazgatóság a tandíját, emellett a tanulók által betett tőke még külön is kamatozik és gyarapodik.

Szerkesztői üzenet.

Sz. J. Jármi. Konkrét kérdésben véleményt nyilvánítani csak az ügy teljes ismerete mellett lehet. Azért nem lehetek alkalmas a felvetett kérdés eldöntésére. Elvképpen azonban a következőket tartjuk szem előtt: Egyházi adó alá minden vagyon vagy jövedelem abban az egyházközségben esik, amelynek területéhez tartozik az a község, ahol a szóban forgó vagyon, vagy jövedelem után az állami adót fizetik. Hivatalviselőnél a hivatali javadalma alapján kivetett adó mennyisége tekintetében különböz az, hogy felesége milyen vallású. A más vallású feleség vagyona, vagy külön jövedelme alapján azonban természetesen nem lehet egyházi adót kivetni.
K. B.

Hivatalos értesítés.

Hirdetmény.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetemen mind a négy (református hit-, jog- és állam-, orvos- és bölcsészettudományi) karán a beiratkozások az 1930—31. tanév I. félévére 1930 szeptember hó 1-én kezdődnek és 15-ig tartanak.

Az újonnan beiratkozni szándékozók — ideértve azokat, akik tanulmányaikat két féléven át megszakították, illetve más egyetemen folytatták — felvételükért szabályszerű, okmánybélyeggel (1 P 60 f) ellátott kérvénnyel tartoznak folyamodni.

Folyamodványok augusztus hó 1. és 31-ike között nyújtandók be és a következő eredeti okmányokkal szerelendők fel:

- a) születési bizonyítvány;
- b) érettségi bizonyítvány; más hazai főiskoláról beiratkozni kívánók részéről távozási bizonyítvány;
- c) erkölcsi bizonyítvány folyamodó nemzetiségéről és erkölcsi megbízhatóságáról;
- d) ha folyamodó hadiárva, ennek közhatalosi igazolása;

e) ha a folyamodó atyja harctéri szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt elnyerésének igazolása;

f) közhatósági bizonyítvány folyamodó szüleinek foglalkozásáról, vagyoni helyzetéről és arról, hogy a szülők mióta laknak jelenlegi lakóhelyükön és hol laktak azelőtt; amennyiben több helyen laktak volna, mi volt foglalkozásuk régebbi lakóhelyükön?

Eredeti okmányok nélkül kérvények figyelembe nem vétetnek.

Akik valamely hazai középiskolából közvetlenül óhajtanak beiratkozni, a c) pont alatti erkölcsi bizonyítványt annak a középiskolának igazgatója állítja ki, amely iskolának a folyamodó előzetesen kötelekébe tartozott.

A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei a m. kir. honvédelmi miniszter írásbeli engedélyével kérhetnek felvételi engedélyt és csak az a) és b) pontok alatt említett okmányokat tartoznak bemutatni.

Tandíjmentesség, illetve tandíj kedvezmény iránti folyamodványok szeptember hó 7-ig nyújtandók be az illetékes kar dékáni hivatalába.

Az előadások az I. félévben szeptember 16-án, kedden kezdődnek.

Az egyetemi Diákjóléti Iroda a szegénysorsú és jóelőmenetelű hallgatók erkölcsi és anyagi támogatásával intézményesen foglalkozik és őket bármi tekintetben tájékoztatja és felvilágosítja. (Cím: Kálvin-tér 16. szám.)

Az egyetemi hallgatók részére Debrecenben a következő diákjóléti intézmények állnak rendelkezésre:

a) a református kollégiumi internátus (Kálvin-tér 16.);

b) a Szent László-kollégium (Simonyi-út 36/b.);

c) a Tisza István-internátus (Magoss György-tér 18.);

d) az Orsz. Bírói és Ügyészi Egyesület internátusa (Ferenc József-út 22—24.);

e) a Mansz. leányotthon (Széchenyi-utca 1.);

f) a Mensa Academica (Magoss György-tér 18.).

A diákjóléti intézmények részéről engedélyezni szokott kedvezményekért az illető intézmények igazgatóságához kell folyamodni.

Debrecen, 1930 június 1.

Csánki Benjamin s. k.,
e. i. Rector:

Pályázati hirdetmény.

A Bodor Zsuzsanna Református Leányotthon építő- és szervezőbizottsága pályázatot hirdet az ősszel megnyíló intézetbe Kecskeméten az 1930—31. isk. évre, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr által szervezett 10 ingyenes internátusi helyre. Pályázhatnak református lelképásztorok, tanítók, vagy egyéb református közalkalmazottak lehetőleg 10—14

éves leánygyermekkei, akik az intézetben mosási és orvosi költségeken kívül teljes ingyenes ellátást élveznek s akik tanulmányaikat a helybeli református leányliceumban, esetleg az állami polgári leányiskolában folytatják. Félárvaik előnyben részesülnek. A pályázati kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrhoz címezve a Bodor Zsuzsanna Református Leányotthon építő- és szervező bizottsága Kecskemét, Ref. Lelkészi Hivatal címre kell küldeni legkésőbb augusztus 25-ig. A kérvényben feltüntetendő, hogy a növendéket milyen iskolába óhajtják szülői adni.

Melléklendők: a pályázathoz iskolai bizonyítvány, oltási bizonyítvány, új keletű orvosi bizonyítvány, esetleg a szülő vagyoni helyzetét feltüntető bizonyítvány és születési anyakönyvi kivonat.

A helyek adományozásáról a bizottság előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr dönt.

Kecskemét, 1930 augusztus hó.

A Bodor Zsuzsanna Református Leányotthon építő- és szervezőbizottsága.

Pályázat.

A kispaládi református egyház pályázatot hirdet megüresedett orgonista-kántortanítói állására.

Javadalom: Lakás természetben, melléképületekkel, kerttel. Pénzfizetés az egyháztól negyedévi előleges részletekben: 777.92 P. Kántorságért külön 160 P. Továbbá 7 kat. hold szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti. Községtől ismétlőiskola tanításáért 125.60 P. Faiskola jövedelméből 25%. Stóla. Törvény szerű államsegély. Értékegység: 40.

Köteletség: III—VI. vegyesosztály, ismétlőiskola tantervszerűen vezetése. Kántori teendők. Énekkarvezetés. Egyházi jegyzőség. Belmissziói munkában segédkezés. Kanonikus órákon, lelkész akadályoztatása esetén, szószéki szolgálat.

Pályázók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket és esperesileg megerősített szolgálati bizonyítványaikat a: Református Lelkészi Hivatal Kispalád, u. p. Botpalád, Szatmár vm. küldjék. Pályázati határidő: augusztus hó 15. Választás aug. 20-án. Az állás azonnal elfoglalandó.

Református iskolaszék.

Pályázat.

A türkevei református egyház pályázatot hirdet a IX. számú nőtanítói állásra. Fizetés és lakbér törvény szerint. Pályázati határidő a „Néptanítók Lapjában” való megjelenéstől számított nyolc nap. Az állás folyó év október hó 1-én elfoglalandó.

Pályázat.

A battonyai református egyház pályázatot hirdet helyettes kántortanítói állásra 1930—31. tanévre. Fizetése: havi 115 pengő. Egész időre lakás 30 mázsa kemény tűzifa. — Kötelessége: I—VI. osztályú iskolában tanítás, összes kántori teendők elvégzése, lelkésznek belmissziói munkában segédkezés. Állás 1930 szeptember 1-én foglalandó el. Felszerelt kérvények aug. 18-ig református egyháztanácsnak küldendők. Battonya, 1930 július 30.

Egyháztanács.

TARTALOM: Dr. theol. Schabert O.: Oroszország és mi. — Tárca: Kósa Béla: Hol van a szakáll? — Dr. Illyés Endre: A magyar református keresztyén nép vallásos tudattartalmának belső síkja. — Különfélék. — Hivatalos értesítés: Pályázatok.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

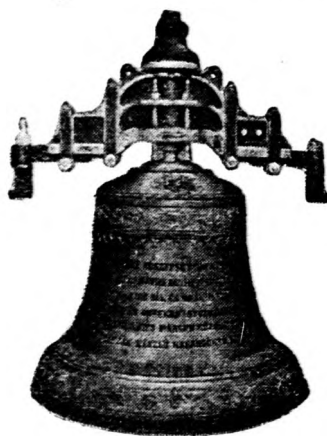
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőívél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—1788.

Tanuljunk nyelveket!

Szerb-horvát nyelv.

Rozsniai: Gyakorlati horvát levelek . . .	9.50
— Szerb levelek	9.50
— Szerb nyelvmester	1.20
— Horvát nyelvmester	1.20
Schenk: Szerb-horvát zsebnyelvkönyv. Szerk.: dr. Szana Sándor	1.50

Szerb és horvát szótárak.

Margalits: Horvát-magyar és magyar-horvát szótár egybekötve	4.—
Lingua: Horvát-szerb-magyar liliput-szótár, 32 ^o , Teljes kötve	2.50
Schenk: Magyar-horvát-szerb zsebszótár, 16 ^o . Mindkét-rész egybe	1.50

Szlovák nyelv.

Gerő F.: Gyakorlati cseh nyelvtan, fv.	4.60
Glosz: Szlovák nyelvtan, fv.	1.20
Lingua: Szlovák zsebszótárak, 32 ^o	2.50
Pechány—Loos: Szlovák zsebszótár	
— Tót-(szlovák)-magyar, I. rész	5.60
— Magyar-tót(szlovák), II. rész	5.60
Schenk: Szlovák zsebnyelvtan	1.50
— Szlovák zsebszótár, 16 ^o . Mindkét rész egy kötetben	1.50
Rozsniai: Szlovák nyelvmester	1.20
— Cseh nyelvmester	1.20
Schidlof: Zsebszótár, 32 ^o	
— Magyar-szlovák-cseh, I. r.	1.—
— Szlovák-cseh-magyar, II. r.	1.—

Török nyelv.

Lingua: Nyelvkönyvek. Török, füzve	2.80
— Egész vászonkötésben	4.—
Pastinszky: Magyar-török szótár, I. rész füzve 12.—, kötve	16.—

Ungarische Sprache.

Schenks Taschen-Sprachbücher:	
— Ungarische Taschengrammatik	1.50
— Ungarische Gespräche und Sprachführer	1.50
Schidlofs (1000-Worte-System): Ungarisch, 10 Hefte in Mappe	8.—
Incze: Praktische Ungarische Sprachlehre	
Langenscheidt: Ungarische Unterrichtsbriefe, 36 Hefte in Mappe. Mk.	45.—
— Ungarisch-Deutsches Wörterbuch, I. r. Mk.	4.80
— Deutsch-Ungarisches Wörterbuch II. rész. Mk.	4.80

A fenti művek megrendelhetők

MÉLIUSZ könyvkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.